

CENTRALNA BANKA
CRNE GORE

2024

**FINANSIJSKI PLAN
CENTRALNE BANKE CRNE GORE
ZA 2024. GODINU**

Podgorica, decembar 2023. godine

FINANSIJSKI PLAN Centralne banke Crne Gore za 2024. godinu

I UVODNE NAPOMENE

Odredbama člana 71 stav 2 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore (»Sl. list Crne Gore«, br. 40/10, 46/10, 6/13 i 70/17) , (u daljem tekstu: Zakon) propisano je da Centralna banka planira svoje prihode i rashode u finansijskom planu, koji donosi do 31. decembra tekuće za narednu godinu.

Na osnovu člana 44 stav 2 tačka 12 Zakona, Savjet Centralne banke Crne Gore, na sjednici održanoj 08.11.2023.godine i sjednici od 28.12.2023.godine, donio je Finansijski plan Centralne banke Crne Gore za 2024. godinu.

Finansijski plan Centralne banke Crne Gore za 2024. godinu sadrži pregled planiranih prihoda i rashoda Centralne banke Crne Gore (u daljem tekstu: Centralna banka) za 2024. godinu.

Prihodi Centralne banke ostvaruju se u skladu sa odredbama člana 66 Zakona.

Rashodi Centralne banke predstavljaju procijenjene troškove poslovanja Centralne banke potrebne za ostvarivanje funkcija Centralne banke u 2024. godini i realizaciju poslova i zadataka utvrđenih Programom rada Centralne banke za 2024. godinu.

II STATUS CENTRALNE BANKE

Status, ciljevi, funkcije, poslovanje i organizacija Centralne banke uređeni su Ustavom Crne Gore i zakonom kojim se uređuje Centralna banka. Odredbama člana 143 Ustava Crne Gore propisano je da je Centralna banka Crne Gore samostalna organizacija, odgovorna za monetarnu i finansijsku stabilnost i funkcionisanje bankarskog sistema i da Centralnom bankom Crne Gore upravlja Savjet Centralne banke, a rukovodi guvernerka Centralne banke.

Centralna banka Crne Gore osnovana je Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 52/00, 53/00, 47/01 i 4/05), koji je Skupština Crne Gore donijela u novembru 2000. godine.

Zakonom o Centralnoj banci Crne Gore ("Sl. list CG", br. 40/10, 46/10, 6/13 i 70/17) stvorene su pravne pretpostavke za usklađivanje statusa, ciljeva, funkcija i organizacije Centralne banke Crne Gore sa članom 143 Ustava Crne Gore, na način kojim se optimalno unapređuje upravljanje i rukovođenje Centralnom bankom i, istovremeno, obezbjeđuje očuvanje nezavisnosti Centralne banke.

Ovim Zakonom je ostvarivanje funkcija Centralne banke i njeno poslovanje usklađeno sa opštim principima koji se odnose na poslovanje nacionalnih centralnih banaka utvrđenih relevantnim propisima Evropske unije, i to odredbama Ugovora o funkcionisanju Evropske Unije (čl. 119 i 123, čl. 127 do 133) i odredbama Protokola broj 4. o Statutu Evropskog sistema centralnih banaka i Evropske centralne banke.

III CILJEVI I FUNKCIJE CENTRALNE BANKE

Saglasno Zakonu, osnovni cilj Centralne banke je podsticanje i očuvanje stabilnosti finansijskog sistema, uključujući podsticanje i održavanje zdravog bankarskog sistema i sigurnog i efikasnog platnog prometa. Centralna banka, takođe, doprinosi postizanju i održavanju stabilnosti cijena.

Zakonom su utvrđene i funkcije Centralne banke. Saglasno Zakonu, Centralna banka:

- 1) nadzire održavanje stabilnosti finansijskog sistema kao cjeline i donosi propise i mjere iz ove oblasti
- 2) uređuje poslovanje kreditnih institucija, izdaje dozvole i odobrenja za rad kreditnih institucija i vrši kontrolu kreditnih institucija, u skladu sa zakonom;
- 3) uređuje i obavlja poslove u vezi sa sanacijom, stečajem i likvidacijom banaka, u skladu sa zakonom;
- 4) uređuje i obavlja platni promet, u skladu sa zakonom;
 - 4a) izdaje odobrenja za pružanje platnih usluga platnim institucijama i vrši kontrolu platnih institucija, u skladu sa zakonom;
 - 4b) izdaje odobrenja za izdavanje elektronskog novca i za pružanje platnih usluga institucijama za elektronski novac i vrši kontrolu institucija za elektronski novac, u skladu sa zakonom;
 - 4c) uređuje poslove finansijskog lizinga, faktoringa, otkupa potraživanja, mikrokreditiranja i kreditno-garantne poslove, izdaje dozvole za rad i vrši kontrolu lica koja se bave tim poslovima, u skladu sa zakonom;
- 5) može biti vlasnik i operater platnog sistema i učesnik u drugom platnom sistemu;
- 6) izdaje dozvolu za rad platnog sistema čiji nije operater i vrši kontrolu i nadgledanje rada platnih sistema;
- 7) upravlja međunarodnim rezervama;
- 8) djeluje kao platni i/ili fiskalni agent prema određenim međunarodnim finansijskim institucijama i može biti predstavnik Crne Gore u međunarodnim finansijskim institucijama;
- 9) vrši makroekonomske analize, uključujući monetarne, fiskalne, finansijske i platnobilansne analize i može davati preporuke Vladi u oblasti ekonomske politike;
- 10) vrši identifikaciju, analizu i procjenu uticaja određenih faktora na stabilnost finansijskog sistema kao cjeline;

11) prikuplja i statistički obrađuje i objavljuje podatke i informacije koje su od značaja za ostvarivanje ciljeva i izvršavanje funkcija Centralne banke, koje su u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje statistika i statistički sistem;

11a) obavlja poslove zaštite prava i interesa korisnika potrošačkih kredita, korisnika platnih usluga i imalaca elektronskog novca, u skladu sa zakonom;

12) uspostavlja informacioni sistem za nesmetano izvršavanje svojih funkcija;

13) obavlja transfere na domaćem i međunarodnom finansijskom tržištu;

14) prima depozite kreditnih institucija, državnih organa i organizacija i drugih lica u skladu sa propisima;

15) otvara i vodi račune kreditnih institucija, državnih organa i organizacija, stranih banaka, centralnih banaka, međunarodnih finansijskih institucija, organizacija koje doniraju sredstva državnim organima i organizacijama i drugih lica u skladu sa zakonom i drugim propisima i obavlja platni promet po tim računima;

16) donosi propise i mjere iz oblasti za koje je ovlašćena ovim i drugim zakonom;

17) obavlja i druge poslove utvrđene ovim i drugim zakonom.

Zakonom je detaljno uređeno i ostvarivanje funkcija Centralne banke i njeno poslovanje, a naročito:

- Monetarni i drugi instrumenti;
- Međunarodne rezerve Crne Gore;
- Obezbeđivanje i zaštita novčanica i kovanog novca;
- Odgovornost za funkcionisanje bankarskog sistema;
- Platni promet i platni sistemi;
- Prikupljanje, obrada i objavljivanje podataka i informacija, uključujući statističke podatke i informacije;
- Odnosi Centralne banke i drugih državnih organa i organizacija;
- Upravljanje i rukovođenje Centralnom bankom;
- Kapital, imovina, prihodi i rashodi Centralne banke.

IV KADROVSKI POTENCIJAL CENTRALNE BANKE

Na dan 30.09.2023. godine u Centralnoj banci je bilo 393 zaposlenih radnika, od čega:

- 12 doktora nauka
- 85 magistara nauka
- 207 sa visokom stručnom spremom
- 5 sa višom stručnom spremom
- 75 sa srednjom stručnom spremom
- 9 kvalifikovanih, polukvalifikovanih i nekvalifikovanih radnika.

V PRIHODI I RASHODI CENTRALNE BANKE

Odredbama člana 66 Zakona propisano je da Centralna banka ostvaruje prihode po osnovu:

- 1) naknada za izdavanje dozvola i odobrenja u skladu sa zakonom;
- 2) naknada koje naplaćuje po osnovu kontrole koju sprovodi u skladu sa zakonom;
- 3) kamata i drugih prihoda na sredstva deponovana u inostranstvu;
- 4) pozitivnih kursnih razlika;
- 5) kamata na date kredite;
- 6) naknada za vršenje usluga, po tarifi koju utvrđuje svojim aktom;
- 7) kupovine i prodaje hartija od vrijednosti;
- 8) drugih naknada za obavljanje drugih poslova iz svoje nadležnosti;
- 9) korišćenja imovine.

Iz prihoda koje Centralna banka ostvari podmiruju se, u skladu sa odredbama člana 67 Zakona, sljedeći rashodi:

- 1) naknade na izdvojena sredstva obavezne rezerve banaka;
- 2) kamate na sredstva koja se drže kod Centralne banke;
- 3) troškovi obezbjeđivanja novčanica i kovanog novca;
- 4) troškovi po osnovu investiranja u hartije od vrijednosti;
- 5) negativne kursne razlike;
- 6) materijalni i nematerijalni troškovi i troškovi amortizacije;
- 7) troškovi zaposlenih u Centralnoj banci;
- 8) ostali troškovi koje Centralna banka ima u svom poslovanju.

Finansijski plan Centralne banke za 2024. godinu sačinjen je u skladu sa Odlukom o kontnom okviru Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“, br. 88/17). Centralna banka iskazuje stanje i evidentira promjene imovine, kapitala i obaveza, iskazuje rashode i prihode i utvrđuje rezultat poslovanja prema sadržini pojedinih računa u Kontnom okviru, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

VI POLAZNE POZICIJE U PLANIRANJU ZA 2024. GODINU

Finansijski plan za 2024. godinu je pripremljen na osnovu: izvršenja finansijskog plana za devet mjeseci 2023. godine, projekcije očekivanih prosječnih stanja plasmana i depozita, predviđanja kretanja na međunarodnom finansijskom tržištu i ocjene efekata potencijalnog korišćenja instrumenata monetarne politike u narednoj godini, očekivanog obima poslova platnog prometa i broja izvršenih transakcija, planiranog obima transfera preko računa Centralne banke u inostranstvu, prihoda od prodaje mjeničnih blanketa i numizmatike, prihoda od kontrole banaka, pružaoca

finansijskih usluga, platnih sistema i platnih institucija, prihoda od izdatih dozvola i odobrenja, prihoda od pretrage kreditnog registra i drugih prihoda od poslovanja, kao i projekcije finansijskih rashoda, troškova zaposlenih, administrativnih, operativnih i drugih troškova poslovanja. U planirane veličine prihoda i rashoda su implementirani efekti izmjena monetarne politike Evropske centralne banke, posebno u dijelu promjena referentnih kamatnih stopa u više navrata, kao i negativni efekti izazvani energetsom i krizom snabdijevanja naftom i gasom i drugim robama, geopolitičkim promjenama usljed ratova u Ukrajini i na Bliskom Istoku, a posebno uticajem rezistentne inflacije na troškove poslovanja.

Takođe, prilikom planiranja finansijskih prihoda i finansijskih rashoda (prihoda i rashoda od kamata) uključena je pretpostavka da bi svako uvećanje sredstava iz javnog sektora izazvalo paralelno i gotovo izjednačeno evidentiranje odgovarajućih iznosa, kako na prihodnoj strani – prihodi od kamata na depozite i kratkoročne HOV, tako i na rashodnoj strani po osnovu finansijskih rashoda od depozita klijenata.

VII PLANIRANI PRIHODI ZA 2024. GODINU

Finansijskim planom Centralne banke za 2024. godinu predviđeni su ukupni prihodi u iznosu od 43.498.900,00 EUR, sa sljedećom strukturom:

Tabela 1: Ukupni prihodi

N A Z I V		Plan 2023	Plan za 2024.god.	Struktura Fin.plana za 2024.g.	Index Plan 2024/Plan 2023
1	2	3	5	6	7
1.	Finansijski prihodi	16,009,000.00	27,918,000.00	64	174
1.1.	Prihodi od kamata	16,009,000.00	27,918,000.00	64	174
1.1.1.	Prihodi od kamata na HOV koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat (OCI)	5,350,000.00	10,700,000.00	25	200
1.1.2.	Prihodi od kamate na HOV- koje se mjere po amortizovanom trošku (AC)	1,818,000.00	1,818,000.00	4	100
1.1.3.	Prihodi od kamata na HOV-operativni portfolio koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat (OCI)	691,000.00	2,200,000.00	5	318
1.1.4.	Prihodi od kamata na depozite	8,150,000.00	13,200,000.00	30	162
2.	Prihodi poslovanja i drugi prihodi	13,696,800.00	15,580,900.00	36	114
2.1.	Prihodi od naknada	12,877,600.00	13,940,600.00	32	108
2.1.1.	Prihodi od naknada za usluge platnog prometa	6,014,800.00	6,527,200.00	15	109

Finansijski plan Centralne banke Crne Gore za 2024.godinu

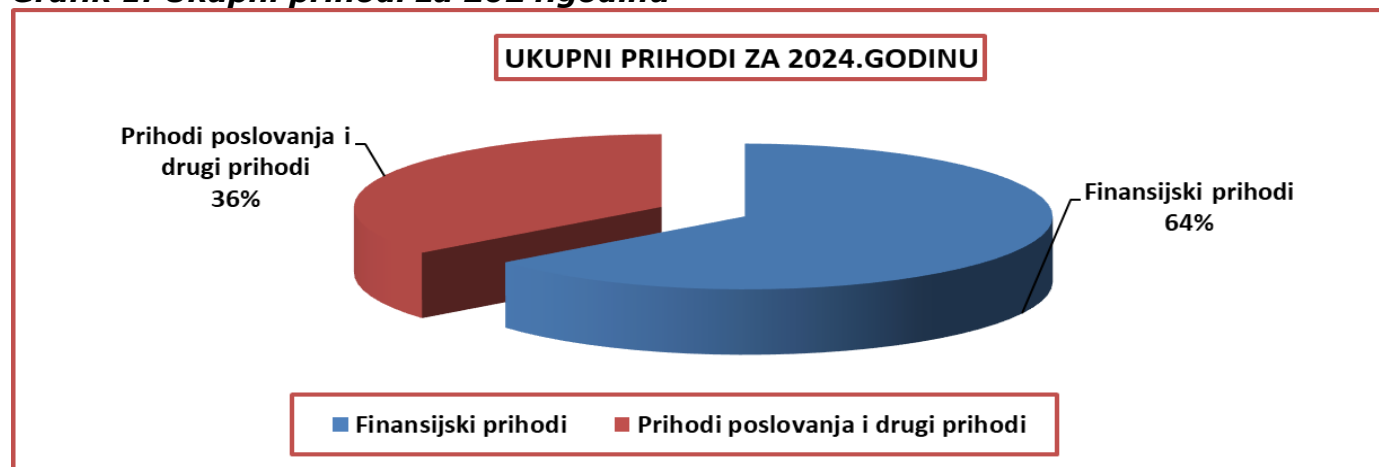
2.1.2.	Naknade za usluge sa gotovim novcem	510,000.00	615,000.00	1	121
2.1.3.	Naknade za sprovođenje prinudne naplate	573,300.00	594,500.00	1	104
2.1.4.	Naknade za poslove fiskalnog agenta	920,000.00	750,000.00	2	82
2.1.5.	Naknade za kontrolu poslovanja banaka, dozvole i odobrenja	4,189,000.00	4,730,000.00	11	113
2.1.6.	Naknade za usluge pretrage Kreditnog registra	660,000.00	700,900.00	2	106
2.1.7.	Naknada za kontrolu platnih sistema i platnih institucija	10,500.00	23,000.00	0	219
2.2.	Prihodi od određenih naknada	102,000.00	806,800.00	2	791
2.3.	Prihodi od operativnog lizinga	211,200.00	262,000.00	1	124
2.4.	Prihodi od prodaje	335,000.00	365,000.00	1	109
2.5.	Drugi prihodi	171,000.00	206,500.00	0	121
PRIHODI		29,705,800.00	43,498,900.00	100	146

Ukupni prihodi za 2024. godinu planirani su u iznosu od 43.498.900,00 EUR i za 46% su veći u odnosu na plan za 2023.godinu.

Ukupne prihode čine finansijski prihodi i prihodi poslovanja i drugi prihodi.

Ukupni prihodi su planirani u većem iznosu u odnosu na plan dominantno iz razloga rasta finansijskih prihoda odnosno prihoda od kamata dok su prihodi poslovanja i drugi prihodi planirani na približno istom nivou očekivanog ostvarenja do kraja tekuće godine.

Grafik 1: Ukupni prihodi za 2024.godinu

Finansijski prihodi (prihodi od kamata) su planirani u iznosu od 27.918.000,00 EUR, što je više u odnosu na plan za 2023.godinu. Finansijski prihodi čine 64% ukupno planiranih prihoda za 2024.godinu i odnose se na planirane prihode od kamata na depozite i hartije od vrijednosti (u daljem tekstu HOV). Dobici od prodaje

hartija od vrijednosti i dobiti po osnovu otpuštanja rezervisanja za očekivane kreditne gubitke (MSFI 9) i kursne razlike koji takođe čine finansijske prihode, se saglasno međunarodnim računovodstvenim standardima ne planiraju, iz razloga nepredvidivosti njihovih vrijednosti i nemogućnosti realne procjene visine istih u budućnosti.

Planiranje većih prihoda od kamata na HOV i depozite za 7% u odnosu na očekivano ostvarenje do kraja 2023. godine, uslovljeno je:

- prethodnim rastom kamatnih stopa na tržištima novca i kapitala usljed promjene referentnih kamatnih stopa od strane Evropske centralne banke u više navrata;
- započetim trendovima na finansijskim tržištima (evidentirani pad kamatnih stopa na dugi rok);
- odloženim efektima restriktivne monetarne politike Evropske centralne banke reflektovane u globalnom padu međunarodnih rezervi;
- promjenom poslovne politike banaka u pogledu ulaganja likvidne aktive odnosno posledično očekivanog smanjena salda na transakcionim računima banaka kod centralne banke;
- najavama da će u drugoj polovini 2024. godine doći do postepenog pada referentnih kamatnih stopa Evropske centralne banke u cilju targetiranja stope inflacije oko zadatog cilja od 2%;
- prudencionim pristupom planiranju ovih kategorija prihoda uzimajući u obzir nepredvidivost obima i izvora sredstava i volatilnost pojedinih tržišnih indikatora tokom godine.

Ključne pretpostavke i ocjene, prilikom planiranja prihoda od kamata, su bazirane na sljedećim podacima:

- da će nivo ukupnih međunarodnih rezervi, odnosno obim raspoloživih sredstava za investiranje, iznositi prosječno oko 1.146 mil. EUR i
- da će se navedena sredstva formirati iz sljedećih izvora:
 - sredstva Centralne banke (ukupni kapital)
 - ostali izvori (depoziti MF i računi klijenata)

Globalna strategija investiranja polazi od toga da će se ukupna sredstva od 1.146 mil. EUR međunarodnih rezervi investirati u dva osnovna finansijska instrumenta i to: hartije od vrijednosti (71%) i kratkoročne depozite (29%).

Prihodi od kamata na HOV, koje čine prihodi od kamata na HOV, koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat-dugoročne i kratkoročne, HOV koje se mjere po amortizovanom trošku (investicioni portfolio do dospeljeća) i operativni portfolio, iznose 14.718.000,00 EUR i čine 34% ukupno planiranih prihoda.

Planirani prihodi od kamata na HOV, kao polaznu osnovu imaju:

-prosječno stanje od 816 mil. EUR HOV koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat i HOV koje se mjere po amortizovanom trošku (na dan 30.09.2023. godine sadašnja vrijednost finansijskih sredstava koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat i HOV koje se mjere po amortizovanom trošku iznosi 796 mil. EUR) i

-podatke o dosadašnjem efektivnom prinosu, tržišne podatke o hartijama koje su dio ovog portfolija uzimajući u obzir reinvestiranja koja će se desiti u narednih 12 mjeseci odnosno prosječni očekivani prinos na osnovu pretpostavki o kretanju kamatnih stopa prilikom investiranja sredstava u ovu vrstu finansijskih instrumenata, kao i sagledavanjem planiranih otplata državnog duga i mogućim nepredviđenim odlivima sredstava.

Planirani prihod od HOV koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat-dugoročne i kratkoročne hartije od vrijednosti, iznosi 10.700.000,00 EUR a odnosi se na:

-planirani prihod od HOV koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat-dugoročne koji iznosi 4.500.000,00 EUR. Naime, polazeći od projektovane vrijednosti ovog portfolija od 446 mil. EUR, evidentiranih efektivnih prihoda u periodu od njihove kupovine, očekivanog prinosa na reinvestirana sredstva u sledećih 12 mjeseci na godišnjem nivou baziranog na tekućim performansama ovih hartija koje su značajno pozitivnije u odnosu na momenat prethodnog investiranja, kao i uslovima na finansijskim tržištima, planirani iznos se smatra realno ostvarivim;

-prihod od HOV koje se mjere po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat-kratkoročne HOV-likvidni portfolio koji iznosi 6.200.000,00 EUR. Naime, polazeći od vrijednosti portfolija od planiranih 180 mil. EUR (nominalni iznos ovog portfolija je planiran u skladu sa trenutnim stanjem sredstava i planiranim otplatama ino dugova), prosječnog očekivanog prinosa od 3,50% na reinvestiranja tokom sledeće godine usled dospjeća HOV u ovom portfoliju, forward stope na ove finansijske instrumente, izraženih tendencija na finansijskim tržištima u kojoj kratkoročni instrumenti koji su dio ovog portfolija teže ka depozitnoj stopi ECB-a, čini objektivnom ovakvu projekciju pomenutog prihoda.

Planirani prihodi od kamata na HOV-koje se mjere po amortizovanom trošku (AC) u ukupnom iznosu od 1.818.000,00 EUR, odnosi se na prihod od crnogorskih euroobveznica po stopi prinosa od 2,12% i obveznica koje je izdala zemlja regiona članica EU (rumunske HOV) po stopi od 1,52%, ukupne nominalne vrijednosti od 100 mil.EUR.

Planirani prihod od kamata na HOV-operativni portfolio koji se mjeri po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat (OCI), iznosi 2.200.000,00 EUR, a čine ga korporativne obveznice finansijskog sektora-podsektor bankarstvo u vrijednosti od 90 mil. EUR sa prosječnom stopom prinosa od 2,4%. Naime, planirani iznos je utvrđen na osnovu projektovane vrijednosti ovog portfolija, evidentiranih efektivnih prihoda u periodu od njihove kupovine, očekivanog prinosa na reinvestirana sredstva

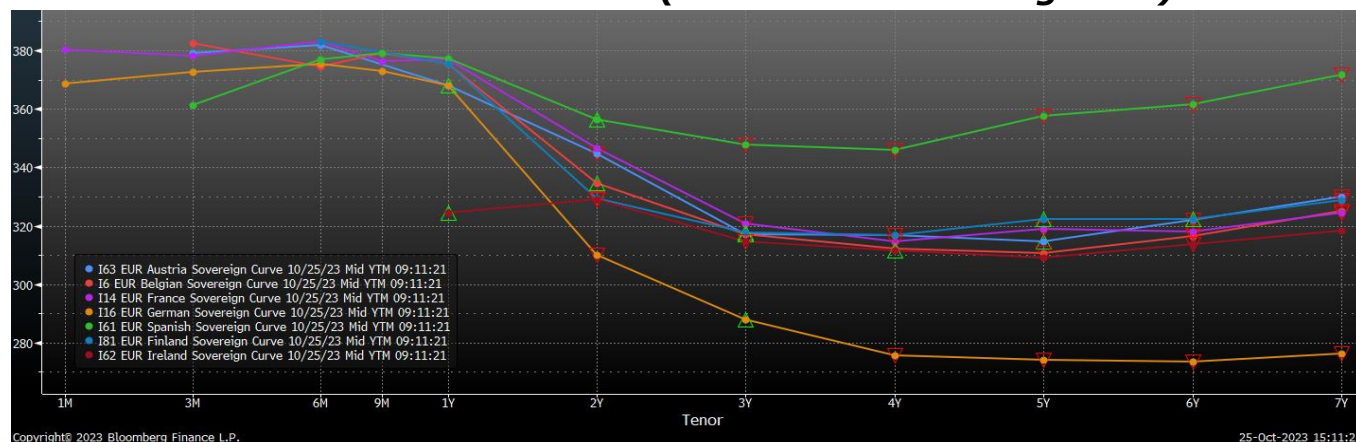
u sledećih 12 mjeseci na godišnjem nivou baziranog na tekućim performansama ovih hartija i uslovima na finansijskim tržištima. Ovaj portfolio je uveden u investicionu strategiju kao dodatni odgovor na mjere i politiku ECB-a, a u cilju nastavka diversifikacije ulaganja međunarodnih rezervi, sa namjenom da isti nakon eventualne upotrebe likvidnog portfolia posluži za nadoknadu potrebne likvidnosti.

Ilustracije radi, na graficima ispod ovog teksta su prikazane krive prinosa na državne HOV, njemačke pokrivene obveznice i kvazi-državne HOV u koje se ulažu sredstva međunarodnih rezervi Centralne banke.

Na grafiku br.2 se može vidjeti kako se kreću prinosi na državne obveznice zemalja euro zone čije hartije se nalaze u investicionom portfoliju raspoloživom za prodaju. S obzirom na rejting (A-), logično je da Španija i dalje ima veće prinose u odnosu na druge zemlje. Za razliku od prethodnih godina, sada se sa grafika može uočiti da je kriva prinosa invertovana, odnosno obveznice dužeg dospeljeća obezbjeđuju niži prinos, što odražava očekivanja investitora da će dugoročne kamatne stope padati.

Prema važećoj investicionoj strategiji maksimalno dozvoljeno dospeljeće dugoročnih državnih HOV u koje je dozvoljeno ulaganje sredstava međunarodnih rezervi je sedam godina. Iz tog razloga na grafiku su prikazani prinosi na hartije dospeljeća do sedam godina. Međutim, zbog rasta rizika kamatne stope tokom proteklih godinu i po dana, sredstva su ulagana i reinvestirana u hartije čije je dospeljeće bilo značajno kraće.

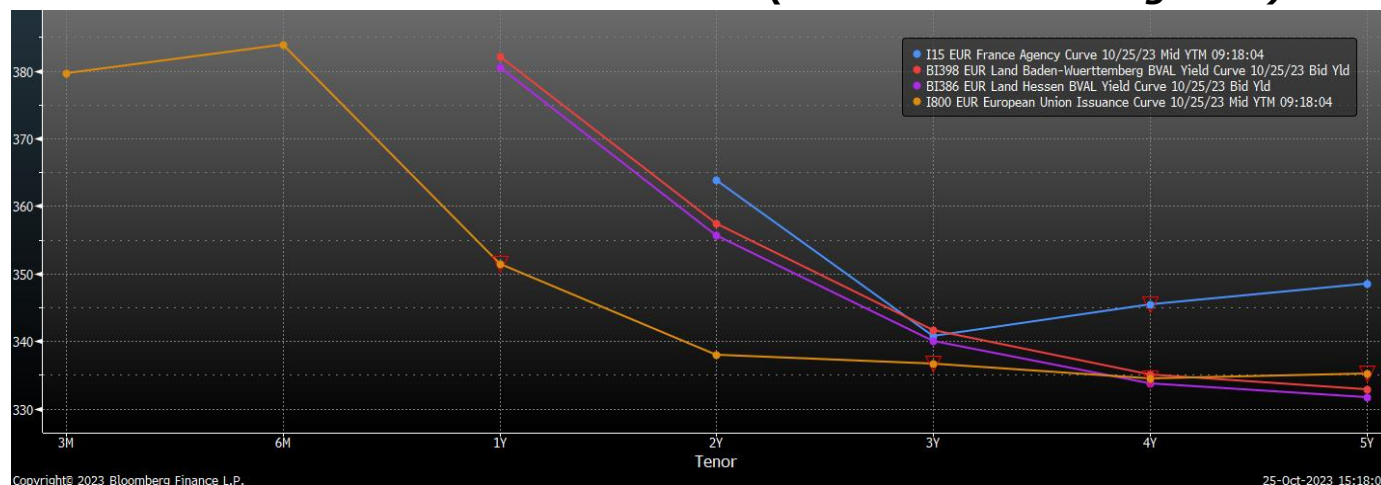
Grafik br.2 -Prinosi na državne HoV (na dan 25.10.2023. godine)

Kako ne postoji jedinstvena kriva za kvazi-državni sektor, na grafiku br.3 su prikazane krive prinosa za francuske agencije, dvije njemačke pokrajine (Baden-Wuerttemberg i Hessen) i Evropsku Uniju, kao emitenta supranacionalnih hartija. Prinosi su viši u odnosu na isti period prošle godine, pri čemu izgled krive prinosa i u

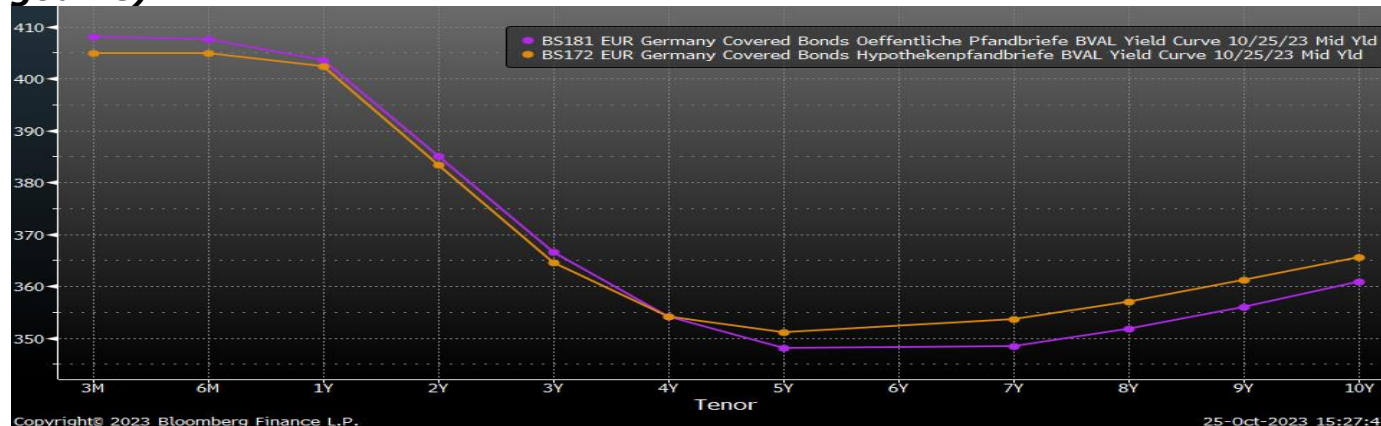
slučaju ovog sektora navodi na zaključak da će doći do pada dugoročnih kamatnih stopa.

Grafik br.3 -Prinosi na kvazi-državne HoV (na dan 25.10.2023. godine)

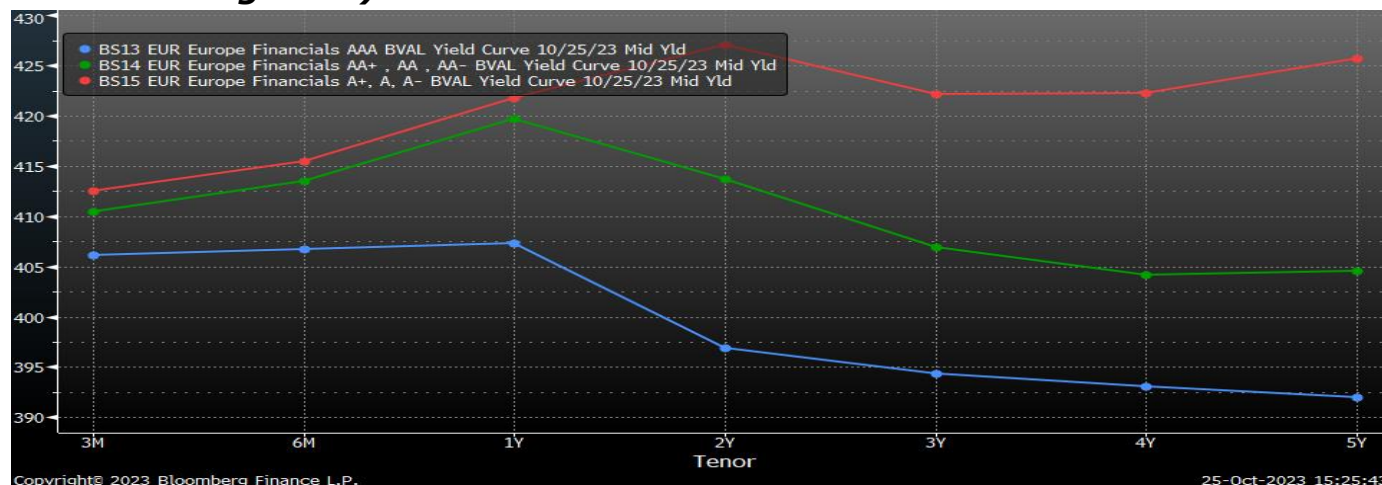
U ovom trenutku 1-godišnji prinosi na njemačke pokrivenne obveznice (Pfandbrief – pokrivenne hipotekama i pokrivenne javnim zajmovima – grafik br.3) su značajno iznad 5-godišnjih, pa čak i 10-godišnjih prinosa. Kratkoročni prinosi na obveznice koje pripadaju ovom sektoru su, svakako, iznad odgovarajućih prinosa u okviru državnog i kvazi-državnog sektora.

Grafik br.4–Prinosi na njemačke pokrivenne HoV (na dan 25.10.2023. godine)

Prinosi na korporativne HOV finansijskog sektora se na dospijeća od pet godina kreću između 390 i 430 bp, što je više u odnosu na isti period prošle godine kada su se ti prinosi kretali između 350bp i 400bp. Međutim, očekivanja da će doći do pada dugoročnih kamatnih stopa su i na ovom tržištu uzrokovala veći rast prinosa na obveznice dospijeća od jedne do dvije godine u odnosu na one koje dospijevaju kasnije.

Grafik br.5-Prinosi na korporativne HOV finansijskog sektora (na dan 25.10.2023. godine)

Gore navedenom treba dodati da prikazani grafici služe za orijentaciju i prikazuju približnu, trenutnu sliku stanja (kraj oktobra 2023.godine), dok se ostvareni prinosi prilikom same trgovine HOV razlikuju i mogu biti drugačiji od ovih koji su prikazani na graficima.

Prihodi od kamate na depozite za 2024.godinu planirani su u iznosu od 13.200.000,00 EUR i čine 30% ukupnih planiranih prihoda za narednu godinu. Polazeći od prosječne vrijednosti depozita, salda prekonoćnih sredstava na računima Centralne banke i očekivane kamatne stope od 4,00% planiran je navedeni iznos. Niži iznos prihoda od depozita do kraja 2024.godine rezultat je nastavka trenda smanjenja ukupnih međunarodnih rezervi i očekivanog pada kamatnih stopa u drugoj polovini naredne godine kao rezultat mjera Evropske centralne banke na dostizanju targetirane inflacije od 2%.

Naime, Upravno vijeće ECB-a je desetim uzastopnim povećanjem kamatnih stopa (Jul 2022.godine - Septembar 2023.godine) u kontinuitetu korigovalo na više ključne kamatne stope čime je ostvaren velik napredak u postupnom ukidanju monetarnog prilagođavanja, uz očekivanje da neće biti izmjena zvaničnih referentnih stopa ECB-a u prvoj polovini 2024.godine, dok će se sa smanjenjima otpočeti u drugoj polovini godine. Prognoze kretanja referentne ECB stope za 2024. godinu je da će se kretati između 3,50% i 4,00%. Forward stope na 3-mjesečni i 6-mjesečni depozit se trenutno (Oktobar 2023.godine) prema Bloomberg-u kreću između 3,98% i 4,03%. Trenutne indikativne stope kod banaka, kod kojih Centralna banka plasira sredstva, kreću se od 3,99% do 4,28% za 6-mjesečne, i između 3,71% i 4,03% za 3-mjesečne depozite. Centralna banka kao banka sa manjim obimom raspoloživih sredstava za investiranje u praksi ostvaruje uvijek niže od referentnih stopa, koje se više odnose na „krupne“ učesnike na tržištu.

Prihodi poslovanja i drugi prihodi za 2024. godinu planirani su u iznosu od 15.580.900,00 EUR, što je za 14% više od plana za 2023.godinu. Prihodi od poslovanja i drugi prihodi čine 36% ukupno planiranih prihoda, a odnose se na: prihode od naknada, prihode od određenih naknada, prihode od operativnog lizinga, prihode od prodaje i druge prihode.

Prihodi od naknada planirani su u ukupnom iznosu od 13.940.600,00 EUR, što čini 32% ukupno planiranih prihoda. Ovi prihodi se odnose na:

- 1) Naknade za usluge platnog prometa u iznosu od 6.527.200,00 EUR, što čini 15% ukupno planiranih prihoda. Ovi prihodi su za 9% veći u odnosu na plan za 2023.godinu. U grupu ovih prihoda ulaze naknade za usluge platnog prometa odnosno naknade za učešće u RTGS-u, obračun naknada u RTGS-u, obračun naloga u DNS-u, naknade po osnovu ostalih usluga koje Centralna banka pruža u platnom prometu (produženi rad RTGS-a, prijem i upućivanje poruka, i sl.). Razlog planiranog rasta prihoda po osnovu usluga i servisa iz obavljanja poslova platnog prometa su trend rasta ove grupe prihoda iz godine u godinu, kontinuirani rast BDP-a i turističkog prometa, veći očekivani nominalni obim i broj transakcija usled dodatnih inflatornih uticaja, promet na računima u RTGS-u, DNS-u i Glavnom računu državnog trezora (planirani rast budžetskih prihoda i rashoda), kao i prognoze i projekcije ostvarivanja određenog nivoa privrednog rasta za 2024. godinu od strane relevantnih domaćih i međunarodnih institucija.
- 2) Naknade za usluge od operacija sa gotovim novcem planirane su u iznosu od 615.000,00 EUR i čine 1% ukupno planiranih prihoda. Ove naknade su veće od plana za 21% i najvećim dijelom su rezultat naknada za gotovinske uplate u novčanicama na račun klijenata, koje su tokom 2023.godine iz razloga neuobičajenih okolnosti (nemogućnost iznošenja novčanica od strane poslovnih banaka u sopstvenoj režiji) bilježile značajne iznose. Zbog nepromijenjenih uslova vezanih za iznošenje/unošenje gotovine za očekivati je da se prilikom trezorske manipulacije sa novčanicama i tokom naredne godine evidentiraju ove naknade u planiranim iznosima.
- 3) Naknade za sprovođenje prinudne naplate planirane su u iznosu od 594.500,00 EUR što čini 1% ukupno planiranih prihoda. Ove naknade su za 4% veće od plana. Imenovana naknada nastaje iz aktivnosti sprovođenja prinudne naplate na računima izvršnih dužnika i to po osnovu izdavanja i izvršavanja naloga za prinudnu naplatu, obračuna kamate po izvršnim nalozima, izvršavanja naloga iz prethodnih godina, izdavanja potvrda izvršnim dužnicima i povjeriocima, upućivanja poruka, naknada za davanje podataka javnim izvršiteljima i naknada za povlačenje, odlaganje ili izmjenu naloga za prinudnu naplatu.
- 4) Naknade za poslove fiskalnog agenta planirane su u iznosu od 750.000,00 EUR što čini 2% ukupno planiranih prihoda i manje su 18% u odnosu na plan za 2023.godinu. Prihode planirane po ovom osnovu čine naknade za

servisiranje ino duga, koje su planirane na osnovu procjene dospijeća obaveza Ministarstva finansija Crne Gore po ino-kreditnim obavezama te primjene odgovarajuće stope. Naknade za registrovanje državnih zapisa nijesu planirane.

- 5) Naknade za kontrolu poslovanja banaka, dozvole i odobrenja planirane su u iznosu od 4.730.000,00 EUR, što čini 11% ukupno planiranih prihoda. Ove naknade su za 13% veće od planiranih prihoda za prethodnu godinu, iz razloga porasta aktive banaka tokom 2023.godine (rast od cca 371 mil. EUR ili 6%). Način obračuna ove naknade je saglasan Odluci o utvrđivanju tarife po kojoj se obračunavaju naknade za vršenje usluga koje obavlja Centralna banka. Ova naknada se obračunava primjenom procenta od 0,065% na ukupan iznos aktive svih banaka, filijala stranih banaka, mikrokreditnih finansijskih institucija i kreditnih unija u Crnoj Gori, na kraju godine koja prethodi godini za koju se obračunava naknada.
- 6) Naknade za usluge pretrage kreditnog registra planirane su u iznosu od 700.900,00 EUR, što čini 2% ukupno planiranih prihoda i veće su za 6% od plana za 2023.godinu. Saglasno Odluci o utvrđivanju tarife po kojoj se obračunavaju naknade za vršenje usluga koje obavlja Centralna banka utvrđen je jedinstven iznos tarife za usluge pretrage Kreditnog registra za kreditno-depozitne institucije, pravna lica i preduzetnike i fizička lica. Broj pretraga na kraju Septembra tekuće godine (kvartalno tarifiranje) je za 6.330 veći u odnosu na kraj istog kvartala prethodne godine, što ukazuje na tendenciju povećanja broja upita, a time i opravdanost planiranog iznosa prihoda po ovom osnovu.
- 7) Naknada za kontrolu platnih sistema i platnih institucija (uslovljena odredbama Zakona o platnom prometu) planirana je u iznosu od 23.000,00 EUR. Ovaj prihod se odnosi na prihod od godišnje kontrole za rad platnih institucija i naknade za odlučivanje po zahtjevima za pružanje dodatnih platnih usluga, za osnivanje ogranaka, upis u registar, smanjenje iznosa sopstvenih sredstava i sl.

Prihodi od određenih naknada planirani su u ukupnom iznosu 806.800,00 EUR, što je veće u odnosu na plan za 2023.godinu ali niže u odnosu na ostvarenje do kraja 2023.godine iz razloga manjeg očekivanog obima transfera preko računa Centralne banke u inostranstvu. Ove prihode čine prihodi od naknada za transfere preko računa Centralne banke u inostranstvu i naknade za usluge konverzije. Iz razloga nemogućnosti preciznog predviđanja potreba poslovnih banaka za transferisanjem sredstava preko računa Centralne banke u inostranstvu (tzv. razmjena novca), a imajući u vidu ostvarenje ovog prihoda tokom tekuće godine, kao i tendenciju banaka za diversifikacijom portfolija usljed većih kamatnih stopa na međunarodnim finansijskim tržištima (ulaganje likvidne aktive u depozite i hartije od vrijednosti i usled takve tendencije smanjenje iznosa na računima prekonoćnih salda), planiran je manji iznos ovog prihoda za narednu godinu.

Prihodi od operativnog lizinga-davanja u zakup planirani su u iznosu od 262.000,00 EUR, što čini 1% ukupno planiranih prihoda za 2024. godinu. Ovi prihodi su za 24% veći u odnosu na plan za 2023.godinu i odnose se na prihode po osnovu operativnog lizinga poslovnog prostora Centralne banke. Projektovani iznos ovih prihoda rezultat je trenutnog iznosa zakupnine, te očekivanja većih prihoda po osnovu novozaključenih ugovora i aneksiranja postojećih.

Prihode od prodaje čine prihodi od prodaje plemenitih metala-numizmatike, prihodi od prodaje mjeničnih blanketa i prihodi od prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja, a planirani su u iznosu od 365.000,00 EUR, što čini 1% ukupno planiranih prihoda.

Druge prihode čine naknadno utvrđeni prihodi iz ranijih godina i ostali prihodi (prihodi od kamata na stambene kredite po fer vrijednosti, prihodi od supervizorskih mjera, prihodi od muzejske aktivnosti, prihode od naknada za davanje mišljenja i sl.), koji su planirani u iznosu od 206.500,00 EUR.

VIII PLANIRANI RASHODI ZA 2024. GODINU

Finansijskim planom Centralne banke za 2024. godinu predviđeni su ukupni rashodi u iznosu od 31.654.900,00 EUR, sa sljedećom strukturom:

Tabela 2: Ukupni rashodi

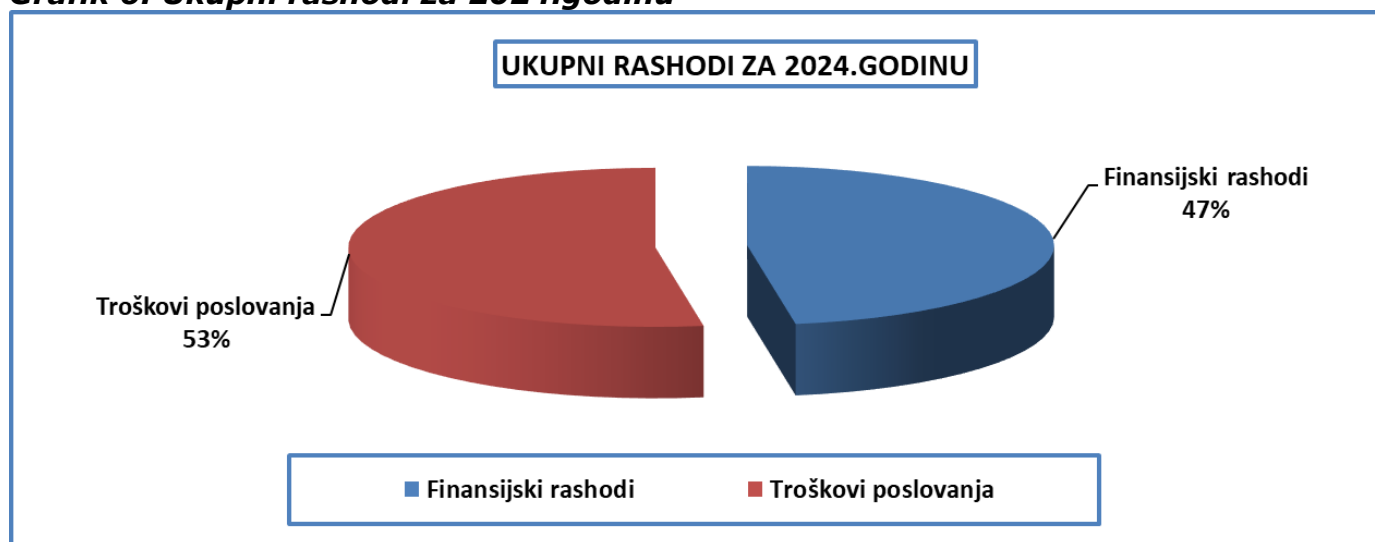
NAZIV		Plan 2023	Plan za 2024.god.	Struktura Fin plana za 2024.g.	Index Plan 2024/Plan 2023
1	2	3	5	6	7
1.	Finansijski rashodi	8,290,000.00	15,000,000.00	47	181
1.1.	Rashodi kamata	8,125,000.00	15,000,000.00	47	185
1.2.	Drugi finansijski rashodi	165,000.00	0.00	0	0
1.2.1.	Finansijski rashodi na HOV-negativna kamatna stopa	165,000.00	0.00	0	0
2.	Troškovi poslovanja	14,215,800.00	16,654,900.00	53	117
2.1.	Troškovi naknada	389,200.00	426,200.00	1	110
2.2.	Troškovi zaposlenih	9,679,700.00	11,691,000.00	37	121
2.2.1.	Bruto zarade	8,760,700.00	10,547,000.00	33	120
2.2.2.	Druga primanja	523,000.00	668,000.00	2	128
2.2.3.	Naknade povećanih troškova zaposlenih	396,000.00	476,000.00	2	120
2.3.	Administrativni troškovi	816,700.00	1,236,200.00	4	151

2.4.	Operativni troškovi	2,865,200.00	2,766,500.00	9	97
2.5.	Drugi troškovi poslovanja	465,000.00	535,000.00	2	115
U K U P N O RASHODI:		22,505,800.00	31,654,900.00	100	141
NETO DOBITAK:		7,200,000.00	11,844,000.00		165

Ukupni planirani rashodi za 2024. godinu su za 41% veći u odnosu na plan za 2023.godinu. Povećanje ukupnih rashoda dominantno je rezultat većih finansijskih rashoda po osnovu rashoda kamata bankama i javnom sektoru, kao i u manjoj mjeri rasta troškova poslovanja, usljed izraženih inflacionih tendencija u dužem vremenskom periodu.

Ukupne rashode čine finansijski rashodi i troškovi poslovanja.

Grafik 6: Ukupni rashodi za 2024.godinu

Prilikom planiranja rashoda za narednu poslovnu godinu, pošlo se od realizovanog izvršenja za prvih devet mjeseci 2023. godine i procjene istih do kraja godine, a nivo i način njihovog kretanja zavisice od stvarnih mogućnosti, odnosno ostvarenja prihoda Centralne banke ali isto tako i nivoa intenziteta daljih efekata mjera ECB-a u dijelu korigovanja referentnih kamatnih stopa, kao i uticaja inflatornih kretanja na rast cijena roba, usluga i radova. Pri izradi plana rashoda prvenstveno su uzeti u obzir predlozi i sugestije unutrašnjih organizacionih jedinica o njihovim potrebama za nesmetano ostvarivanje planiranih poslova i zadataka, povećanje troškova usljed prognoziranе inflacije i rasta cijena energenata u svijetu, povećanog broja službenih putovanja i troškova stručnog usavršavanja u cilju harmonizacije regulative i internih procedura sa članicama Evropskog sistema centralnih banaka i izvršavanja obaveza iz procesa EU integracija. I pored navedenog, izvršena je optimalno moguća racionalizacija rashoda do nivoa koji u svakom trenutku obezbjeđuje efikasno i

kvalitetno poslovanje i pruža osnov za realizaciju planiranih postupaka javnih nabavki.

Finansijski rashodi (rashodi kamata) planirani su u iznosu od 15.000.000,00 EUR, predstavljaju 47% ukupno planiranih rashoda za 2024.godinu i značajno su veći od plana. Finansijski rashodi su planirani u značajno većim iznosima iz razloga planiranja rashoda kamata bankama na izdvojenu obaveznu rezervu i rashoda kamata javnom sektoru i drugim finansijskim institucijama, po osnovu angažovanih sredstava shodno potpisanim ugovorima.

Rashodi kamata se odnose na rashode kamata bankama na izdvojenu obaveznu rezervu u iznosu od 6.000.000,00 EUR, rashode kamata drugim finansijskim institucijama (Fond za zaštitu depozita) u iznosu od 5.250.000,00 EUR i rashode kamata javnom sektoru (Ministarstvu finansija) u iznosu od 3.750.000,00 EUR.

Prilikom planiranja visine ovih rashoda pošlo se od prosječnog nivoa depozita Ministarstva finansija odnosno Fonda za zaštitu depozita, na koje će se obračunavati stopa od 3,75% (ESTR umanjena za 15 bp), uz napomenu da su ove osnovice formirane na osnovu kretanja iz prethodnih godina, postojećih ugovornih odnosa i pretpostavke da će nivo depozita zavisiti od potencijalnih zaduživanja države tokom naredne godine odnosno uvećanja depozita Fonda za dio uplaćenih premija na garantovane depozite u narednoj godini. Obračun kamate na sredstva Fonda za zaštitu depozita je otpočeo shodno ugovorenim obavezama od kraja Jula tekuće godine pa je srazmjerno broju mjeseci ovaj trošak planiran u većem iznosu u odnosu na izvršeni do kraja 2023. godine.

Kod planiranja rashoda od kamata bankama na obaveznu rezervu uzimaju se u obzir eventualne promjene na nivou depozita banaka i podzakonskih propisa koji regulišu problematiku obavezne rezerve. Početna pretpostavka je da će nivo obavezne rezerve iznositi oko 320 mil. EUR i da će se plaćati kamata bankama po stopi €STR (eurska kratkoročna kamatna stopa) -10bp na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule shodno Odluci o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke. Usljed podizanja kamatnih stopa od strane ECB-a, primijenjene su odgovarajuće odredbe Ugovora o obavljanju poslova bankara, depozitara i fiskalnog agenta sa Ministarstvom finansija, odnosno sa Fondom za zaštitu depozita, oko načina obračuna kamatnih stopa na sredstva položena kod Centralne banke koji podrazumijevaju primjenu €STR stope umanjene za 15 bp na oročena novčana sredstva.

Gubici od prodaje i umanjenja vrijednosti finansijskih sredstava (MSFI 9) i kursne razlike se, saglasno međunarodnim računovodstvenim standardima ne planiraju, iz razloga nepredvidivosti njihovih vrijednosti i nemogućnosti realne procjene visine istih u budućnosti.

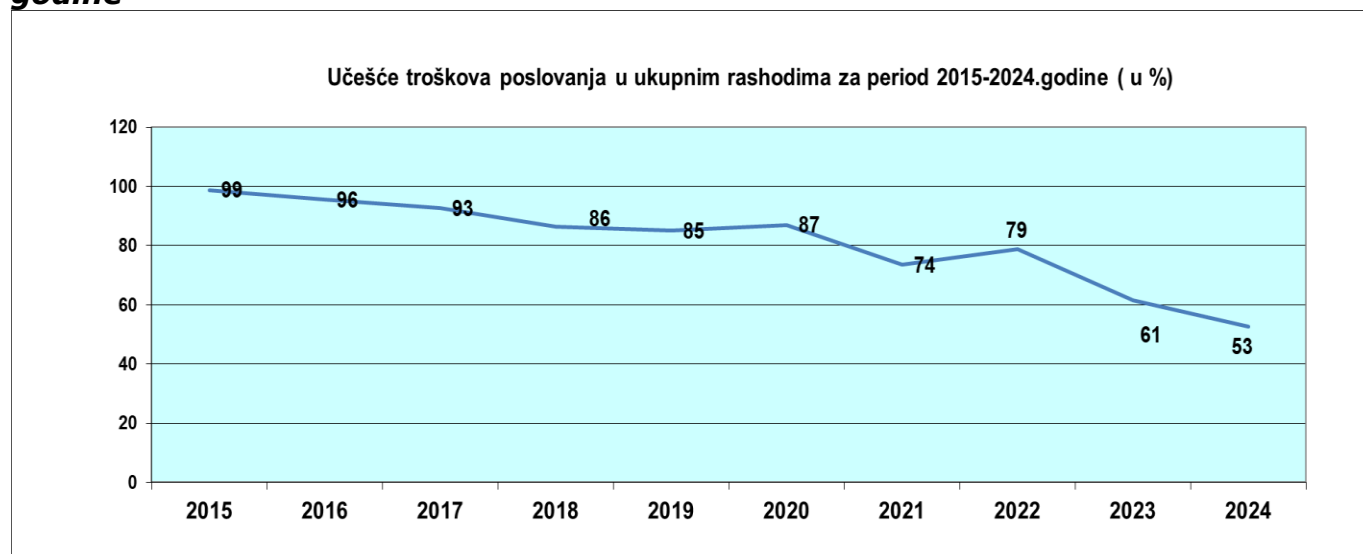
Drugi finansijski rashodi nijesu planirani jer se ne očekuje evidentiranje finansijskih rashoda po osnovu negativne kamatne stope na HOV i depozite. Naime, zbog ranijih višegodišnjih nepovoljnih uslova ulaganja na međunarodnom finansijskom tržištu, kada su uslovi plasmana sredstava međunarodnih rezervi bili uslovljeni negativnim rasponom kamatnih stopa, jedan dio investiranih sredstava u HOV i depozite je efektuirao rashod po ovom osnovu. Prelaskom u pozitivnu zonu kamatnih stopa u bilansima Centralne banke ne postoje rashodi po ovom osnovu.

Troškovi poslovanja planirani su na nivou od 16.654.900,00 EUR, što je za 17% veće od plana za 2023.godinu, a što je direktno uzrokovano rastom stope inflacije i povećanjem obračunske vrijednosti koeficijenta zarada. Ove troškove čine: troškovi naknada, troškovi zaposlenih, administrativni troškovi, operativni troškovi poslovanja i drugi troškovi poslovanja.

Tokom 2023. godine su sprovedene mjere racionalizacije u okviru svih troškova poslovanja pa su za devet mjeseci tekuće godine troškovi poslovanja realizovani u iznosu koji je niži od planiranih za 3,00%, pri čemu su kategorije iz ove grupe troškova niže od plana, i to: administrativni troškovi za 22%, operativni troškovi niži za 24%, a drugi troškovi poslovanja su niži za 30%.

Učešće troškova poslovanja u ukupnim rashodima se smanjilo u odnosu na prethodni period, tj. planirano učešće troškova poslovanja u ukupnim rashodima za 2024.godinu iznosi 53%, što je niže u odnosu na period 2015-2023.godine kada je učešće ovih troškova u ukupnim rashodima bilo značajno veće. Trend kretanja učešća troškova poslovanja u ukupnim rashodima za period od 2015-2024.godine prikazan je na grafiku u nastavku teksta:

Grafik 7: Učešće troškova poslovanja u ukupnim rashodima za period 2015-2024. godine

Troškovi naknada planirani su u iznosu od 426.200,00 EUR, što čini 1% ukupno planiranih rashoda. Ovi troškovi su za 10% veći u odnosu na plan za 2023.godinu iz razloga rasta troškova naknada bankama za iznošenje efektivne i ostalih određenih naknada. Ovi troškovi se odnose na: troškove naknada bankama za usluge platnog prometa, troškove naknada za registrovanje državnih zapisa, za održavanje kastodi računa, troškove naknada za transport novca i troškove određenih naknada odnosno troškove bankama za unošenje i iznošenje efektivne, troškove naknada bankama za platni promet kao i troškove ostalih određenih naknada.

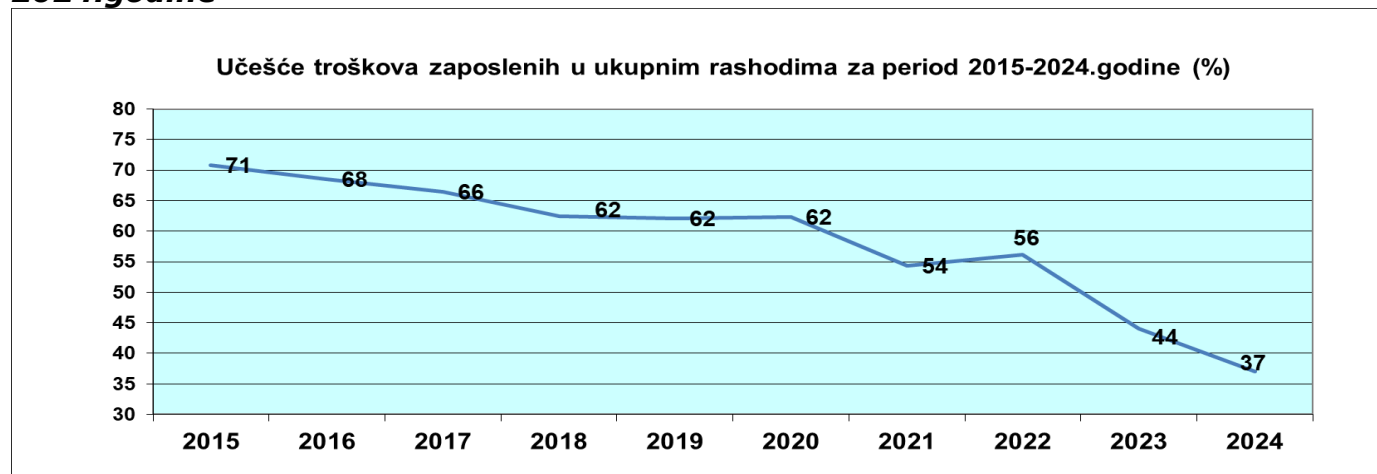
Troškovi naknada za usluge platnog prometa i održavanje kastodi računa planirani su u iznosu od 101.000,00 EUR i odnose se na troškove za usluge platnog prometa u inostranstvu i plaćanje kastodijanu za održavanje računa hartija od vrijednosti.

Troškovi određenih naknada koji obuhvataju naknade ino bankama za unošenje/iznošenje efektivne i troškove ostalih određenih naknada planirani su u iznosu od 325.200,00 EUR. Troškovi naknada bankama za unošenje efektivne planirani su u iznosu od 70.000,00 EUR. Na planu snabdijevanja klijenata Centralne banke potrebnim količinama i apoenskom strukturom gotovog novca, blagovremeno se obezbjeđuju od korespondentskih banaka u inostranstvu potrebne količine gotovog novca u novčanicama i kovanom novcu. Troškovi naknade bankama za iznošenje efektivne planirani su u iznosu od 125.000,00 EUR, što je veće u odnosu na prethodnu godinu polazeći od ostvarenih troškova po osnovu iznošenja gotovog novca - novčanica u tekućoj godini i ograničavajućeg limita sredstava koji se može držati u trezoru. Troškovi ostalih određenih naknada su planirani u iznosu od 130.200,00 EUR, i odnose se na špediterske i manipulativne troškove za iznošenje i unošenje novca, aerodromske usluge koje se odnose na manipulaciju val - pošiljki sa inostranstvom pri iznošenju i unošenju gotovog novca - novčanica u/iz korespondentske banke u inostranstvu, kao i iznajmljivanje čarter letova zbog nepostojanja alternativnog načina kojim bi se obezbijedio siguran i blagovremen transport novca.

Troškovi zaposlenih planirani su u iznosu od 11.691.000,00 EUR, što je za 21% veće od plana za 2023.godinu.

Planirano učešće troškova zaposlenih u ukupnim rashodima za 2024.godinu iznosi 37%, što je niže u odnosu na trend učešća 2015-2023.godine. Trend učešća troškova zaposlenih u ukupnim rashodima za period od 2015-2024.godine prikazan je na sljedećem grafiku:

Grafik 8: Učešće troškova zaposlenih u ukupnim rashodima za period 2015-2024.godine

Troškove zaposlenih čine: bruto zarade zaposlenih, druga primanja, naknade povećanih troškova zaposlenih i ostali troškovi zaposlenih. Bruto zarade zaposlenih čine 33% ukupnih troškova i planirane su u iznosu od 10.547.000,00 EUR, što je za 20% veće od plana za 2023.godinu.

Prilikom projektovanja troškova zarada uzeti su u obzir svi elementi koji utiču na formiranje visine ovog troška kao što su: obračunska vrijednost koeficijenta zarada, visina startnog osnova, troškovi poreza i doprinosa, procenti minulog rada zaposlenih i dr.

Takođe, ukalkulisan je trošak po osnovu planiranog broja zaposlenih tokom 2024. godine iz razloga blagovremenog i efikasnog obavljanja svih funkcija i novih zadataka koje su skorijim izmjenama regulative postavljene pred Centralnu banku, kao i neminovni rast troškova života kroz upornu inflaciju. Ocijenjeno je da je posebno neophodno dalje jačanje kadrovskih kapaciteta supervizorske funkcije s ciljem blagovremenog sprovođenja aktivnosti radi primjene novog regulatornog okvira za bankarsko poslovanje, uz kontinuirano pružanje pomoći bankama u procesu primjene odredbi zakonskih i podzakonskih akata i razmatranje daljeg unapređenja regulatornog okvira kojim se reguliše i oblast poslovanja pružalaca finansijskih usluga. Osim navedenog, dodatno povećanje troškova zarada uslovljeno je i potrebom osnaživanja funkcije za nadzor u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma i zaštite prava klijenata kreditnih institucija i korisnika finansijskih usluga, platnog prometa usljed stupanja na snagu izmjena i dopuna Zakona o platnom prometu, pravilne valorizacije rada i doprinosa informatičkog kadra u cilju obezbjeđivanja efektivne podrške u obavljanju svih aktivnosti i sl.

Druga primanja su planirana u iznosu od 668.000,00 EUR i veća su u odnosu na plan za 2023.godinu za 28%. Ova grupa troškova čini 2% ukupnih rashoda. U ovu grupu troškova spadaju troškovi jubilarnih nagrada, otpremnina, solidarne pomoći i ostala

primanja definisana Kolektivnim ugovorom Centralne banke, kao i ostalih naknada zaposlenima. Troškovi otpremine su uvećani kako bi se obezbijedila sredstva za moguće zahtjeve za sporazumni raskid radnog odnosa, posebno u dijelu zaposlenih koji ispunjavaju jedan od potrebnih uslova za odlazak u penziju.

Naknade povećanih troškova zaposlenih planirane su u iznosu od 476.000,00 EUR i za 20% su veće u odnosu na plan za 2023.godinu. Ove naknade čine 2% ukupno planiranih rashoda. Najznačajnije stavke u strukturi ovih troškova predstavljaju troškovi službenih putovanja i troškovi stručnog osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih. Imajući u vidu obavezu zaposlenih u Centralnoj banci da učestvuju na brojnim koledžima, sastancima, konferencijama i drugim oblicima finansijske edukacije u cilju primjene izuzetno kompleksne regulative usklađene sa direktivama Evropske unije, neophodno je planirati veća sredstva po ovom osnovu za narednu godinu. Kako bi kvalitetno mogli realizovati izmjenu pojedinih akata i otpočeti pripremu na implementaciji standardizovanog okvira izvještavanja izdatog od strane Evropskog Bankarskog Autoriteta (EBA), sistema izvještavanja kroz matrice, kontrolu operativnog rizika, unaprijediti specijalistička informatička znanja, usavršiti vještine upravljanja međunarodnim rezervama i trezorskim poslovanjem, odgovoriti očekivanim izazovima u pridruživanju jedinstvenom platnom sistemu Evropske unije (SEPA), harmonizovati računovodstveni okvir i sistem finansijskog izvještavanja sa Evropskim sistemom centralnih banaka (COMCO) i prisustvovati brojnim bilateralnim sastancima s ciljem potpunog usaglašavanja sa evropskim standardima, neophodno je obezbijediti adekvatan fond sredstava za ove namjene. Osim toga, prisustvo godišnjim sastancima MMF-a i Svjetske banke, Holandske konstituce i izvršavanje obaveza u pregovaračkim poglavljima sa EU je prioritetno i strateški važno, te je neophodno projektovati odgovarajuća sredstva i za ove obaveze.

Administrativni troškovi planirani su u iznosu od 1.236.200,00 EUR i veći su za 51% u odnosu na plan za 2023.godinu. Učešće administrativnih troškova u ukupnim rashodima je planirano u procentu od 4%. Ovi troškovi obuhvataju: troškove kancelarijskog materijala, troškove energije, komunalne usluge, nematerijalne usluge i naknade drugim fizičkim licima. Povećanje administrativnih troškova rezultat je povećanja kategorija ove grupe troškova usljed izražene energetske krize, jačanja inflatornih kretanja, povećanja cijena pojedinih roba i usluga, kao i obaveznosti primjene odredbi pojedinih zakonskih rješenja. Stoga, neminovno je da troškovi iz ove grupe ostvare značajniji rast tokom naredne godine.

Troškovi kancelarijskog materijala su planirani u iznosu od 160.200,00 EUR i za 21% su veći u odnosu na plan za 2023.godinu. Povećanje ovih troškova uzrokovano je očekivanim rastom cijena istih usljed izražene inflacije.

Troškovi energije (električne energije, lož ulja i goriva za automobile, punjenja za agregat) planirani su u iznosu od 251.000,00 EUR, što je za 11% veće u odnosu na

plan za 2023.godinu usljed porasta cijena električne energije i naftnih derivata te dodatnog očekivanog rasta cijena istih i tokom 2024.godine.

Troškovi komunalnih usluga planirani su u iznosu od 71.000,00 EUR, i za 4% su veći od plana.

Nematerijalne usluge planirane su u iznosu od 234.000,00 EUR, što predstavlja povećanje u odnosu na plan za 2023. godinu za 61%. Strukturu ovih troškova čine troškovi revizije, vještačenja i procjene, troškovi konsultantskih i advokatskih usluga, štampanja knjiga i izvještaja, troškovi oglasa, troškovi reklame i propagande i ostali troškovi nematerijalnih usluga. Povećanje ovih troškova prvenstveno je izazvano većim planiranim troškovima konsultantskih i advokatskih usluga, troškovima reklame i propagande, troškovima štampanja knjiga i izvještaja, troškovima ostalih nematerijalnih usluga, kao i troškovima usluge eksterne revizije finansijskih izvještaja Centralne banke (zaključivanje okvirnog sporazuma za naredne tri godine).

Naknade drugim fizičkim licima su predviđene u iznosu od 520.000,00 EUR, što je značajno veće od plana. Ove naknade obuhvataju naknade po ugovorima o djelu, naknade članovima Savjeta Centralne banke koji nijesu u radnom odnosu u Centralnoj banci, Odbora za reviziju, Savjetodavnog odbora, stipendije i kredite učenicima i studentima za najbolji diplomski, magistarski i doktorski rad, kao i akademski rad iz oblasti uticaja klimatskih promjena na finansijski sistem, autorske honorare i ostale naknade drugim fizičkim licima. Povećanje ovih troškova prouzrokovano je i evidentiranjem troškova naknada bivšim članovima Savjeta Centralne banke, shodno članu 61 Zakona o Centralnoj banci (naknada u visini zarade godinu dana nakon prestanka funkcije). Takođe, ova grupa troškova je uvećana iz razloga definisanja zakonske obaveze kroz izmjene i dopune Zakona o CBCG, koje predviđaju formiranje Savjetodavnog odbora kao stalnog tijela Savjeta CBCG.

Operativni troškovi poslovanja planirani su u iznosu od 2.766.500,00 EUR (u koje je uključena i amortizacija od 785.000,00 EUR) i čine 9% ukupno planiranih rashoda, što je za 3% niže od plana za prethodnu godinu.

Troškovi održavanja osnovnih sredstava i opreme planirani su u iznosu od 990.000,00 EUR. Ovi troškovi se odnose na troškove održavanja imovine i troškove osiguranja imovine.

Troškovi održavanja imovine planirani su u iznosu od 950.000,00 EUR i odnose se na:

- održavanje hardvera i nematerijalne imovine (licenci) koje se odnose na garancije i standardnu podršku za komponente računarske LAN I WAN mreže, održavanje serverskih infrastrukturnih komponenti, održavanje print sistema, održavanje MDC-

micro data centra sefova, sistema za kontrolu i zaštitu web sajta, centralnih UPS uređaja, licenciranje Microsoft softverskih proizvoda, licenciranje Microsoft SQL softvera, podršku za Oracle softverske proizvode, podršku i održavanje aplikativnog sistema RTS/X, produženje važenja licenci bezbjednosnog EDR rješenja za radne stanice i servere, produženje godišnje podrške za IT Service Management softvere, obnavljanje standardne podrške za infrastrukturu javnih ključeva, produženje podrške za zaštitu od sajber prijetnji, produženje podrške za VMWare softver, kao i na

-zaključivanje novih i produženje postojećih ugovora o održavanju poslovnih zgrada, PTT opreme, servisiranje i održavanje sistema video nadzora, kontrole pristupa, evidencije radnog vremena, protivprovalnog alarmnog sistema, protivpožarnih sistema, aparata i hidrantske mreže, održavanje voznog parka, održavanje osnovnih sredstava u Trezoru-standardizovanih mašina za preradu novčanica, kontrolu i rolovanje kovanica i sl, kao i ad hoc održavanja.

Troškovi osiguranja imovine planirani su u iznosu od 40.000,00 EUR.

Troškovi literature planirani su u iznosu od 31.500,00 EUR. Ovi troškovi se odnose na troškove za nabavku službenih listova, časopisa za stručno unapređivanje znanja zaposlenih, dnevne štampe i elektronskog praćenja javnih medija.

Troškovi telekomunikacionih usluga su planirani u iznosu od 425.000,00 EUR i čine 1% ukupno planiranih rashoda. Ovi troškovi su za 6% veći u odnosu na plan, iz razloga rasta troškova ovih usluga. Ove troškove čine troškovi fiksnih i mobilnih telefona i troškovi korišćenja komunikacionog sistema za potrebe razmjene podataka kreditnog registra sa poslovnim bankama. Ostali troškovi iz ove grupe usluga su troškovi Internet, Swift, Bloomberg, Bankers Almanah, Fitch-Solution i Ice index koji služe za praćenje kretanja indeksa finansijskih instrumenata na međunarodnim tržištima novca i kapitala. Izvršenje ovih troškova vezano je za ranije zaključene ugovore koje je, zbog obezbjeđivanja dostupnosti neophodnim informacijama i podacima, potrebno u kontinuitetu obnavljati.

Troškovi poreza, taksu i drugih dažbina su planirani u iznosu od 75.000,00 EUR i odnose se na troškove poreza na imovinu u iznosu od 25.000,00 EUR, ostale poreze i druge dažbine u iznosu od 30.000,00 EUR, kao i troškove po sudskim rješenjima i pravosudnim presudama u iznosu od 20.000,00 EUR.

Troškovi naknada po ugovorima o poslovnoj saradnji planirani su u iznosu od 460.000,00 EUR, što je manje u odnosu na planirani trošak u 2023.godini iz razloga očekivane realizacije troškova vezanih za upgrade postojećeg platnog sistema do kraja tekuće godine. Trošak planiran na ovoj poziciji najvećim dijelom se odnosi na trošak naknada po ugovorima o poslovnoj saradnji za pravna lica i to za: osiguranje gotovog novca u Trezoru, izdavanje jubilarnog numizmatičkog kovanog novca,

pratnju transporta gotovog novca i ostalih trezorskih vrijednosti od strane Uprave policije-Protivterorističke jedinice, izradu projektne dokumentacije i stručnog nadzora zavisno od potreba realizacije pojedinih stavki iz investicionog plana, angažovanje zaštitarske službe za objekate Centralne banke, angažovanje privrednih lica ili preduzetnika radi izrade novih rješenja u vezi Zakona o zaštiti lica i imovine, implementaciju novih bezbjednosnih sistema, identifikacija sigurnosnih ranjivosti i analiziranje mogućnosti njihovog iskorištavanja od strane anonimnih i zlonamjernih korisnika (Pentest-spoljašnji i unutrašnji), troškovi vezani za pomoć u razvoju i implementaciji novih tehnologija i bezbjednosnih sistema, preostali troškovi vezani za unapređenje platnog sistema, finansiranje projekta „Nedjelja štednje“ i dr.

Amortizacija je planirana u iznosu od 785.000,00 EUR, što predstavlja 2% ukupno planiranih rashoda i za 17% je veća u odnosu na plan za prethodnu godinu usled očekivane realizacije planiranih investicionih ulaganja. Obračun amortizacije započinje sa danom stavljanja osnovnog sredstva u upotrebu, a prestaje zaključno s mjesecom kada se sredstvo u cjelosti amortizuje, otuđi ili rashoduje i odnosi se na amortizaciju opreme i nepokretnosti u vlasništvu banke.

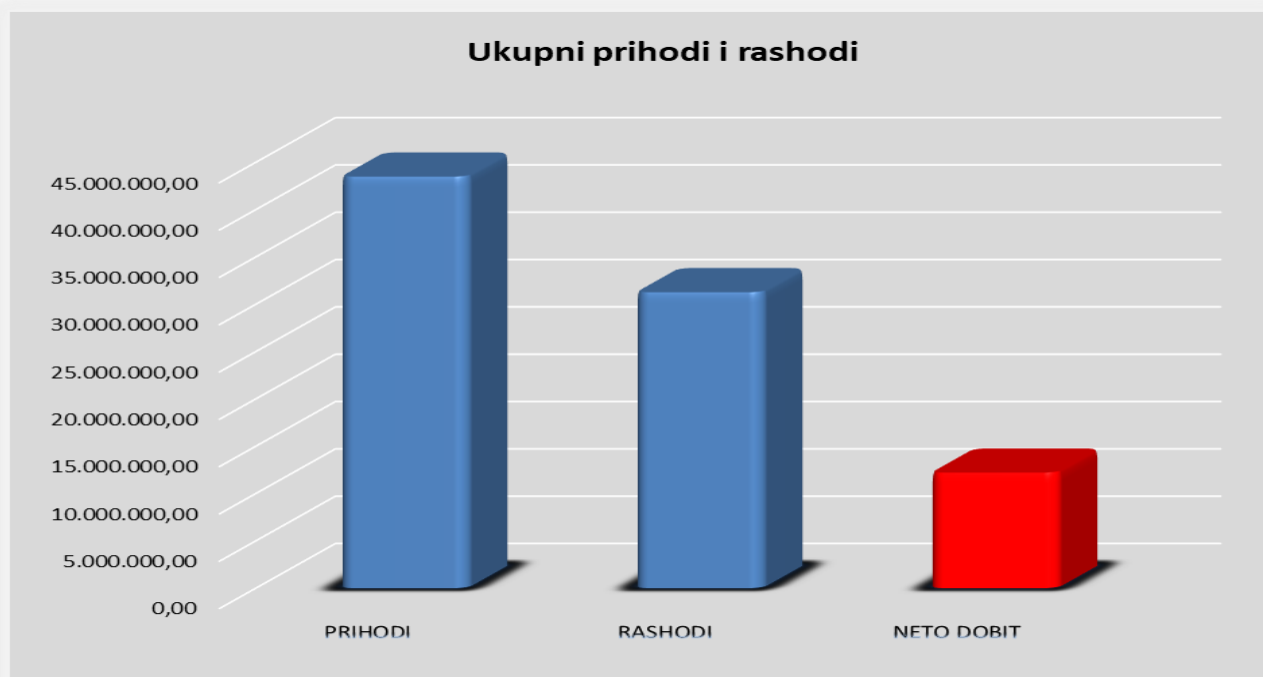
Drugi troškovi poslovanja planirani su u iznosu od 535.000,00 EUR, što je za 15% više od plana za 2023.godinu. Ovi troškovi čine 2% ukupno planiranih rashoda u 2024. godini i odnose se na troškove humanitarnih aktivnosti, reprezentacije i troškove konferencija i seminara u organizaciji Centralne banke.

Centralna banka u skladu sa usvojenim smjernicama, posluje na principima društveno odgovorne institucije. Ovaj cilj Banka realizuje kroz odnos prema zaposlenima, saradnju sa Sindikatom Centralne banke, odobravanje sredstava za humanitarne aktivnosti, podršku sportsko-rekreativnim aktivnostima raznih asocijacija i udruženja, kao i kroz brojne druge društveno korisne aktivnosti. Plan za troškove konferencija i seminara obuhvata i troškove studijskih posjeta vezanih za bilateralnu saradnju sa drugim bankama i centralnim bankama zemalja regiona; organizovanja tradicionalnih sastanaka i susreta guvernera regiona, bankarskih seminara i sastanka u okviru Holandsko-belgijske konstitucije čiji je član Centralna banka. Takođe, intenziviranje aktivnosti u okviru procesa evropskih integracija često podrazumjeva organizovanje skupova, sastanka i događaja koji se ne mogu unaprijed planirati već se realizuju na ad hoc osnovi.

IX PLANIRANI REZULTAT POSLOVANJA ZA 2024. GODINU

Kao razlika između prihoda i rashoda za 2024. godinu, planirano je ostvarivanje **neto dobiti u iznosu od 11.844.000,00 EUR.**

Grafik 9: Ukupni prihodi i rashodi

Visina planirane neto dobiti uslovljena je ostvarivanjem planiranih prihoda odnosno izvršavanjem planiranih rashoda tokom 2024. godine. U cilju optimizacije poslovanja, a imajući u vidu kretanja na međunarodnim finansijskim tržištima novca i kapitala, dio planiranih rashoda na koje može uticati menadžment Centralne banke (osim troškova kamata, kursnih razlika, gubitaka po osnovu umanjena vrijednosti finansijskih sredstava i drugih finansijskih rashoda po osnovu negativnih kamatnih stopa) biće održavan u planiranim veličinama i racionalizovan do nivoa koji omogućava normalno i efikasno poslovanje tokom 2024. godine. Prilikom upravljanja međunarodnim rezervama sve preduzete aktivnosti će se zasnivati na odredbama definisanim Smjernicama za upravljanje međunarodnim rezervama, uz obezbjeđivanje niske izloženosti kreditnom riziku, riziku likvidnosti, riziku kamatne stope, valutnom i operativnom riziku uz očuvanje likvidnosti i ostvarivanje mogućeg nivoa profitabilnosti. Dakle, *na ne/ostvarivanje planirane neto dobiti za 2024. godinu u najvećoj mjeri mogu uticati kretanja na međunarodnom finansijskom tržištu i njihovo efektuiranje na prihode odnosno rashode od finansijske aktive (kamatna stopa na depozita, efektivni prinosi na HOV i rashodi kamata), evidentiranje troškova rezervisanja za očekivane kreditne gubitke po MSFI 9 kao i eventualno evidentiranje prihoda/rashoda po osnovu rezervisanja (otpis nenaplativih plasmana i potraživanja i rezervisanja za sudske sporove čija se visina ne može unaprijed procijeniti i planirati).*

X REALIZACIJA FINANSIJSKOG PLANA ZA 2024. GODINU

Realizacija Finansijskog plana Centralne banke za 2024.godinu, odnosno raspored sredstava po ovom finansijskom planu vršiće se u skladu sa opštim aktima Centralne banke, donijetim odlukama, programima i planovima rada, utvrđenim kriterijumima i mjerilima Centralne banke, zaključenim ugovorima i drugim aktima koje Centralna banka donosi u skladu sa Zakonom, a radi ostvarivanja ciljeva i izvršavanja funkcija koje su joj povjerene.

XI DOSTAVLJANJE FINANSIJSKOG PLANA ZA 2024. GODINU

U skladu sa odredbama člana 71 stav 3 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore («Sl. list Crne Gore», br. 40/10,46/10, 6/13 i 70/17), Finansijski plan Centralne banke za 2024. godinu dostavlja se Skupštini Crne Gore i Vladi Crne Gore, radi upoznavanja.

O. br. 0101-8255-2/2023 od 8.11.2023. godine i

O. br. 0101-9691-2/2023 od 28.12.2023. godine